

GEMEENTE BEDUM		afdeling: VROM	Portefeuillehouder:
ADVIESFORMULIER B & W		Naam: J.M. Peppelenbos	S.J. Haan
Betreft brief ingekomen d.d.:		Datum: 31 augustus 2009	
Registratienummer:		20 augustus 2009	
Afzender:		JMP 1234	
		Ministerie van Economische Zaken	
Onderwerp:	Startnotitie m.e.r. hoogspanningsverbinding Noord-West 380 kV		
Advies:	Zienswijze inbrengen betreffende door Bedum gewenste oplossing: niet twee lijnen naast elkaar maar een combinatie van oude en nieuwe lijn op nieuwe bipole masten, waarbij de oude hoogspanningsverbinding wordt afgebroken; ook mogelijkheid voor ondergrondse aanleg onderzoeken.		

De hoogspanningsverbinding, procedures

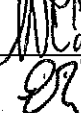

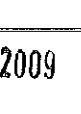
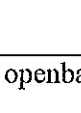

TenneT, beheerder van het landelijke hoogspanningsnetwerk, wil een nieuwe hoogspanningsverbinding aanleggen van de Eemshaven naar Diemen. De nieuwe hoogspanningsverbinding is nodig omdat de productiecapaciteit in de Eemshaven wordt uitgebreid, terwijl de grootste vraag naar elektriciteit in de Randstad ligt.

[M.i. zou het veel logischer zijn om dan in de Randstad nieuwe centrales te bouwen, waardoor minder transportverbindingen nodig zijn. Sinds de liberalisering van de energiemarkt gaat deze logica echter niet meer op.]

De ministers van EZ en VROM zullen een besluit nemen over het tracé en de uitvoeringswijze van de hoogspanningslijn. Het tracé wordt vastgelegd in een rijksinpassingsplan (een bestemmingsplan op rijksniveau), derhalve een ruimtelijk besluit voor een project van nationaal belang. Uiteraard vindt hierover overleg plaats met de betrokken provincies en gemeenten, en is inspraak mogelijk. Inmiddels hebben op ambtelijk niveau enkele bijeenkomsten plaatsgevonden.

De nieuwe verbinding wordt bovengronds aangelegd, ondergrondse toepassing over een grote afstand (groter dan ca. 20 km) is niet mogelijk in verband met de leveringszekerheid (en kosten).

Om geheel nieuwe doorsnijding van het landschap zoveel mogelijk te voorkomen wordt de nieuwe verbinding waar mogelijk op één mast gecombineerd met bestaande hoogspanningsverbindingen, of wordt met bestaande verbindingen of regionale infrastructuur gebundeld (twee lijnen naast elkaar). Bij 'combinatie' is dan vaak sprake van een nieuwe combimast waaraan de bestaande en de nieuwe verbinding worden gehangen, de oude verbinding wordt dan afgebroken (zie blz. 20 startnotitie).

Opmerking afdeling:		Afdelingshoofd akkoord/gezien	
	akk	bespr	opmerking
secretaris Wiltjer			
burgemeester Everts			
wethouder Zwart			
wethouder Haan			
wethouder Te Velde			
besluit d.d.: 15 SEP 2009			
commissie: ja/nee	openbaar:	ja/nee/na informeren	ondernemingsraad: ja/nee
t.k.n.		betrokkenen	
raad: ja/nee	persbericht: ja/nee		archief:
begr. wijz.: ja/nee			

Om de besluitvorming te stroomlijnen en te versnellen wordt de rijkscoördinatieregeling toegepast (vastgelegd in de Wro): de procedures voor het ruimtelijk besluit en voor de uitvoeringsbesluiten (vergunningen en ontheffingen) worden zoveel mogelijk gelijktijdig doorlopen.

Voordat het definitieve tracé kan worden bepaald moet een milieueffectprocedure (m.e.r.-procedure) worden doorlopen. In het milieueffectrapport (MER) worden de milieugevolgen van de hoogspanningsverbinding zo goed mogelijk in beeld gebracht (leefomgevingskwaliteit, landschap, natuur, bodem, water etc.). Ook moeten alternatieven worden ontwikkeld, waaronder het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA).

De m.e.r.-procedure is nu gestart door het ter inzage leggen van de startnotitie m.e.r., ondermeer in het gemeentehuis van Bedum. Tot en met 05 oktober a.s. kan een zienswijze worden gezonden, waarbij men kan aangeven wat in het MER onderzocht zou moeten worden. Verder vindt op 22 september in het Trefcentrum een informatiebijeenkomst plaats, georganiseerd door TenneT (in totaal worden in het gehele zoekgebied zeven informatiebijeenkomsten gehouden).

Op basis van de inspraakreacties en de adviezen van de wettelijke adviseurs (Commissie m.e.r., inspecteur-generaal RO, directeur Natuur LNV) worden richtlijnen voor het MER vastgesteld en wordt het MER opgesteld. Dit wordt te zijner tijd tegelijk met het ontwerp-inpassingsplan ter inzage gelegd, waarbij weer inspraak mogelijk is.

Situatie gemeente Bedum

Voor het hele traject Eemshaven-Diemen zijn zoekgebieden op de kaart aangegeven, de zogenaamde corridors. Voor onze gemeente is uiteraard vooral het trajectdeel Eemshaven-Vierverlaten van belang.

In de startnotitie wordt gesteld (blz. 28) dat voor dit traject 'zoveel mogelijk de bestaande 4-circuits 220 kV verbinding wordt gevolgd'. In de tekst wordt niet duidelijk gemaakt of dit 'volgen' betekent dat de nieuwe verbinding met de bestaande wordt gecombineerd (en dus de oude hoogspanningslijn wordt afgebroken), of dat er sprake is van bundeling: naast de bestaande hoogspanningsverbinding een tweede lijn oprichten.

Op blz. 34 wordt gesproken over 'zo strak mogelijk bundelen met de bestaande 4-circuitsverbinding', zodat het erop lijkt dat toch aan bundeling, dus twee lijnen naast elkaar, wordt gedacht.

Op het grondgebied van Bedum ligt een knelpunt voor de hoogspanningslijn, namelijk de locatie van Friesland Campina. De bestaande hoogspanningsverbinding doorsnijdt het bedrijfsterrein van de kaasfabriek, het is nog niet duidelijk wat de consequenties hiervan zijn voor de nieuwe verbinding. De corridor is daarom ter hoogte van Bedum iets verbreed, waardoor meer ruimte voor het zoeken van een oplossing wordt gecreëerd.

Zowel in het POP 2009-2013 als in ons bestemmingsplan Buitengebied (het oude en het nieuwe) wordt groot belang gehecht aan het behouden van de landschapskarakteristiek, het open landschap. Daarnaast is in het kader van de Gebiedsuitwerking Noord het Landschapsontwikkelingsplan (LOP) vastgesteld. Met dit plan wordt beoogd de unieke kwaliteiten van het Noord-Groninger landschap, onder meer de openheid, te behouden en te versterken. Op grond van dit vastgestelde beleid is het dus noodzakelijk het landschap zo min mogelijk te verstoren en waar wél mogelijk verbeteringen te bewerkstelligen.

In dit verband is bundeling (twee lijnen naast elkaar) dus geheel niet gewenst, omdat hiermee het landschap nog verder wordt aangetast: de reeds bestaande hoogspanningsverbinding is al zeer nadrukkelijk en in negatieve zin aanwezig in het landschap, een extra lijn ernaast levert nog meer verstoring op.

Het zoekgebied doorkruist ook deels het EHS-beheersgebied, ten westen van Bedum-Onderdendam, een belangrijk weidevogelgebied in het kader van Agrarisch Natuurbeheer. Aantasting van het gebied met (meer) hoogspanningsleidingen is onwenselijk (aan de ene kant wordt subsidie verleend om de weidevogelpopulatie in stand te houden aan de andere kant gaan we dan weer vogels 'verliezen' door draadslachtoffers, dit is dweilen met de kraan open). Overigens wordt in het MER voor elk alternatief een inschatting gegeven van het aantal draadslachtoffers, en wordt bekeken welke mogelijkheden bestaan om het aantal draadslachtoffers zoveel mogelijk te beperken.

Een goede oplossing, waarbij zowel met het landschap als met het weidevogelgebied rekening wordt gehouden, zou dan ook zijn om de oude masten te vervangen door nieuwe, slanke bipole masten (zie foto's op blz. 38/39 van de startnotitie) waaraan zowel de oude als de nieuwe lijn opgehangen wordt. Hierdoor wordt veel minder inbreuk op het landschap gemaakt dan met de bestaande lelijke 'eiffeltorentjes'. Ook wordt dan niet extra inbreuk gedaan op het weidevogelgebied.

Niet duidelijk is of dit hier in technische zin mogelijk is, ook is het de vraag of de situatie ter hoogte van Friesland Campina problemen zal opleveren.

De problemen rond Friesland Campina zouden wellicht kunnen worden opgelost door voor een beperkte afstand (een aantal (kilo)meters) ondergronds te gaan. Voordeel hiervan is dat het dan ook mogelijk is om het gebied rond Westerdijkshorn te ontzien. Dit alles dient m.i. in het MER te worden onderzocht.

Zienswijze

Ik stel daarom voor om met betrekking tot de startnotitie m.e.r. een zienswijze in te dienen, waarin dit standpunt wordt verwoord: geen bundeling op Bedums grondgebied, derhalve geen twee lijnen naast elkaar, maar een combinatie van de oude en de nieuwe hoogspanningsverbinding met toepassing van nieuwe bipole masten, waardoor de lelijke oude masten kunnen worden afgebroken. De mogelijkheid voor deze vervangende hoogspanningslijn dient in het MER te worden onderzocht. Dit alles zodanig dat het past binnen het beleid van provincie Groningen, gemeente Bedum en Gebiedsuitwerking Noord, zowel voor wat betreft het landschap als het weidevogelgebied.

Tevens dient de mogelijkheid voor ondergrondse aanleg ter hoogte van Bedum (Friesland Campina, Westerdijkshorn) worden onderzocht.

Postbus 38, 9780AA Bedum
Tel. 050-3018911
Fax 050-3018247
E-mail: gemeente@bedum.nl

Inspraakpunt NW 380 kV
Bureau Energieprojecten
Postbus 304
2270 AH VOORBURG

Doorkiesnr. 050-3018209 (J.M.Peppelenbos)
Uw brief
Uw kenmerk
Ons kenmerk JMP/TvV/029.09.2009 -1234
Bijlage(n) 4

Onderwerp
Startnotitie m.e.r. Noord-West 380 kV

Bedum, 22 september 2009
VERZONDEN 22 SEP. 2009

Geachte heer, mevrouw,

Van het Ministerie van Economische Zaken ontvingen wij de Startnotitie m.e.r. voor de aanleg van een nieuwe hoogspanningsverbinding Noord-West 380 kV van de Eemshaven via Ens naar Diemen. Onze gemeente ligt in het gebied van het noordelijk deel van deze nieuwe verbinding, namelijk in het traject Eemshaven-Vierverlaten.

Met betrekking tot de Startnotitie m.e.r. willen wij het volgende opmerken.

In hoofdstuk 3.2 Uitgangspunten tracering hoogspanningsverbindingen, wordt gesteld dat de hoogspanningsverbinding in beginsel bovengronds moet worden aangelegd, ondergrondse toepassing is (mede) vanwege de leveringszekerheid over een langere afstand (nog) niet mogelijk. Teneinde geheel nieuwe doorsnijding van het landschap zoveel mogelijk te voorkomen worden nieuwe hoogspanningsverbindingen waar mogelijk en zinvol met bestaande hoogspanningsverbindingen op één mast gecombineerd, of waar mogelijk en zinvol met bestaande hoogspanningsverbindingen of met bovenregionale infrastructuur gebundeld.

Vervolgens wordt in hoofdstuk 4.3 Mogelijke verbindingsalternatieven, bij Verbindingsalternatief 1: Eemshaven-Vierverlaten vermeld dat "Van Eemshaven naar transformatorstation Vierverlaten wordt zoveel mogelijk de bestaande 4-circuits 220 kV verbinding gevolgd. Hier zijn ruimtelijke mogelijkheden voor, zodat het niet voor de hand ligt om voor dit deel alternatieven te onderzoeken."

In de Startnotitie wordt niet duidelijk gemaakt of dit "volgen" betekent dat de nieuwe verbinding met de bestaande wordt gecombineerd (en de oude hoogspanningsverbinding wordt afgebroken), dan wel dat er sprake is van bundeling (naast de bestaande hoogspanningsverbinding wordt een nieuwe verbinding opgericht).

In het hoofdstuk 4.6 Te onderzoeken corridors, is aangegeven dat ter hoogte van Bedum de corridor is verbreed omdat de bestaande verbinding hier aan de noordzijde van Bedum een bedrijventerrein doorsnijdt. "Omdat de nieuwe hoogspanningsverbinding hier wellicht niet strak gebundeld kan worden, is hier de corridor aan de noordzijde verbreed". Deze formulering duidt er naar onze mening op dat aan bundeling, derhalve niet aan combineren op één mast wordt gedacht. Dit heeft tot gevolg dat twee hoogspanningsverbindingen in het landschap zullen ontstaan. Door de aanwezigheid van het bedrijventerrein, waarop een groot zuivelconcern is gevestigd dat in de nabije toekomst waarschijnlijk nog weer uitbreidingen zal uitvoeren, zal de nieuw aan te leggen hoogspanningsverbinding wellicht op enige afstand van de bestaande verbinding moeten worden aangelegd.

>>2

Deze ontwikkeling achten wij in het geheel niet gewenst. Zowel in het Provinciaal Omgevingsplan (POP) van de provincie Groningen, als in ons Bestemmingsplan Buitengebied gemeente Bedum is vastgelegd dat de bestaande landschapskarakteristiek, het open landschap, moet worden behouden en waar mogelijk versterkt. Ook is door de Noord-Groninger gemeenten, waaronder onze gemeente Bedum, een Landschapontwikkelingsplan (LOP) vastgesteld. Ook dit plan heeft ten doel de unieke kwaliteiten van het Noord-Groninger landschap, en dus de openheid, te behouden en te versterken. Op grond van dit vastgestelde beleid is het derhalve noodzakelijk het landschap zo min mogelijk te verstoren en waar wél mogelijk verbeteringen te bewerkstelligen.

In dit verband is bundeling - twee lijnen naast elkaar, en zeker twee hoogspanningsverbindingen op enige afstand van elkaar vanwege de aanwezigheid van het genoemde bedrijventerrein - in het geheel geen optie. Het landschap wordt hiermee nog verder aangetast: de reeds bestaande hoogspanningsverbinding is al zeer nadrukkelijk en in negatieve zin aanwezig in het landschap, een extra lijn ernaast levert nog meer verstoring op en een extra lijn op enige afstand ernaast heeft zeer ernstige gevolgen voor onder meer de openheid van het landschap.

Het zoekgebied doorkruist ook het EHS-beheersgebied aan de westzijde van de gemeente Bedum, een belangrijk weidevogelgebied in het kader van Agrarisch Natuurbeheer. Aantasting van het gebied met meer hoogspanningsverbindingen is ongewenst en daarbij ook zeer onlogisch: aan de ene kant wordt subsidie verleend om de weidevogelpopulatie in stand te houden, aan de andere kant worden vogels hier het slachtoffer van een extra hoogspanningsverbinding (draadslachtoffers).

Aanleg op deze wijze is dan ook geheel in strijd met het beleid van de gemeente Bedum, de provincie Groningen en de overige Noord-Groninger gemeenten.

Daarnaast heeft een tweede hoogspanningsverbinding zeer negatieve gevolgen voor de landschappelijke kwaliteit van en de leefomgevingskwaliteit voor de buurtschap Westerdijkshorn, ten noordwesten van het dorp Bedum. De reeds aanwezige hoogspanningslijn doet al veel afbreuk aan de landschappelijke kwaliteit van de buurtschap, nog een verbinding - eventueel op enige afstand - ernaast zal leiden tot volledig tenietgaan van de nog aanwezige landschappelijke waarde, en van de leefomgevingskwaliteit voor de bewoners.

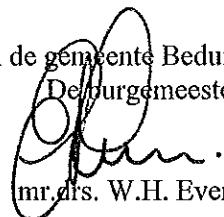
Om de problemen rond het aanwezige bedrijventerrein, de landschapsaspecten, de leefomgeving voor Westerdijkshorn en de weidevogels te voorkomen, dienen in het MER mogelijkheden te worden onderzocht:

1. om de hoogspanningsverbindingen - zowel de oude als de nieuwe - ter hoogte van Bedum over een beperkte afstand (een aantal (kilo)meters) ondergronds aan te leggen;
2. om de hoogspanningsverbinding in elk geval niet te bundelen (geen twee lijnen naast elkaar) maar een combinatie van de oude en de nieuwe verbinding met toepassing van nieuwe bipole masten aan te leggen, waardoor de oude hoogspanningsverbinding kan worden afgebroken.

Wij verzoeken u deze onderzoeken in het MER op te nemen.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van de gemeente Bedum,
De secretaris,

R. Wilmer

b.a.
mr. Mrs. W.H. Everts

Bedum, 23 september 2009.

Aan College van Burgemeester en Wethouders en gemeenteraad van de gemeente Bedum.
Provinciale Staten van Groningen.
G.S. van de Provincie Groningen
Statenfracties van de Provincie Groningen
Milieufederatie Groningen
Stichting het Groninger Landschap
Fracties Tweede Kamer
Dagblad van het Noorden

Van Buurtvereniging Westerdijkshorn.
Namens deze: P.K. Hellinga, H. Ubels en A.M.M. van Wanroij
Per adres : Westerdijkshorn 26 – 28 / 9781 TH Bedum

Betreft Afschrift van een brief aan Inspraakpunt NW 380 KV
Bureau Energieprojecten m.b.t startnotitie Noord-West 280 KV verbinding Eemshaven-Diemen.

Geachte geadresseerden,

Namens de buurtvereniging Westerdijkshorn hebben wij een brief gestuurd waarin wij onze zienswijze op de startnotitie voor de milieuraapportage met betrekking tot de Noord-West 380kV-verbinding onder woorden hebben gebracht. Wij komen in deze brief op voor de belangen van de bewoners van Westerdijkshorn, maar hebben nadrukkelijk ook de gemeentelijke, provinciale en zelfs nationale belangen voor ogen gehad bij het formuleren van onze gedachten over deze materie. Wij hopen dat wij met ons schrijven een bijdrage hebben geleverd aan een discussie die eigenlijk nog moet beginnen.

Wij zijn ons bewust dat u in die discussie een cruciale rol zult spelen. Wij gaan ervan uit dat onze belangen, die van onze gemeente en van onze provincie bij u in goede handen zullen zijn en wij vragen u met klem alert te zijn. Het mag niet zo zijn dat Groningen de negatieve effecten voor zijn rekening moet nemen van een voorziening die weliswaar van algemeen belang wordt genoemd, maar die in onze optiek primair de belangen van de Randstad en de belangen van handelaren in elektriciteit op een geliberaliseerde markt dient.

Tegelijkertijd denken wij dat er – nu een nieuwe hoogspanningsverbinding aan de orde is – zich een unieke mogelijkheid voordoet fouten uit het verleden te herstellen. In dit geval denken wij dat een ontsierende hoogspanningsverbinding die geheel tegen de huidige regelgeving dwars door een woongebied is aangelegd ondergronds gecombineerd kan worden met de nieuw aan te leggen verbinding. Wij stellen een pilot voor om langs Bedum de bestaande 220 kV en de geplande 380 kV verbinding ondergronds te combineren.

Wij vertrouwen erop dat wij op uw volledige inzet mogen rekenen en tekenen

met hoogachting

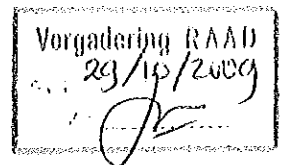
P.K. Hellinga

H. Ubels

A.M.M. van Wanroij

Burg	<i>[Handwritten signature]</i>	Secr.	<i>[Handwritten signature]</i>	Chef	<i>[Handwritten signature]</i>
Te beh. door		<i>[Handwritten signature]</i>	bvo	<i>[Handwritten signature]</i>	
Ingek.	B	28 SEP 2009 -1396			
Gem.	Bedum				
B&W	<i>[Handwritten signature]</i>	tkn			
av		kop			

2^e ex. naar JMP

Bedum, 23 september 2009.

Aan College van Burgemeester en Wethouders en gemeenteraad van de gemeente Bedum.
Provinciale Staten van Groningen.
G.S. van de Provincie Groningen
Statenfracties van de Provincie Groningen
Milieufederatie Groningen
Stichting het Groninger Landschap
Fracties Tweede Kamer
Dagblad van het Noorden

Van Buurtvereniging Westerdijkshorn.
Namens deze: P.K. Hellinga, H. Ubels en A.M.M. van Wanroij
Per adres : Westerdijkshorn 26 – 28 / 9781 TH Bedum

Betreft Afschrift van een brief aan Inspraakpunt NW 380 KV
Bureau Energieprojecten m.b.t startnotitie Noord-West 280 KV verbinding
Eemshaven-Diemen.

Geachte geadresseerden,

Namens de buurtvereniging Westerdijkshorn hebben wij een brief gestuurd waarin wij onze zienswijze op de startnotitie voor de milieuraapportage met betrekking tot de Noord-West 380kV-verbinding onder woorden hebben gebracht. Wij komen in deze brief op voor de belangen van de bewoners van Westerdijkshorn, maar hebben nadrukkelijk ook de gemeentelijke, provinciale en zelfs nationale belangen voor ogen gehad bij het formuleren van onze gedachten over deze materie. Wij hopen dat wij met ons schrijven een bijdrage hebben geleverd aan een discussie die eigenlijk nog moet beginnen.

Wij zijn ons bewust dat u in die discussie een cruciale rol zult spelen. Wij gaan ervan uit dat onze belangen, die van onze gemeente en van onze provincie bij u in goede handen zullen zijn en wij vragen u met klem alert te zijn. Het mag niet zo zijn dat Groningen de negatieve effecten voor zijn rekening moet nemen van een voorziening die weliswaar van algemeen belang wordt genoemd, maar die in onze optiek primair de belangen van de Randstad en de belangen van handelaren in elektriciteit op een geliberaliseerde markt dient.

Tegelijkertijd denken wij dat er – nu een nieuwe hoogspanningsverbinding aan de orde is – zich een unieke mogelijkheid voordoet fouten uit het verleden te herstellen. In dit geval denken wij dat een ontsierende hoogspanningsverbinding die geheel tegen de huidige regelgeving dwars door een woongebied is aangelegd ondergronds gecombineerd kan worden met de nieuw aan te leggen verbinding. Wij stellen een pilot voor om langs Bedum de bestaande 220 kV en de geplande 380 kV verbinding ondergronds te combineren.

Wij vertrouwen erop dat wij op uw volledige inzet mogen rekenen en tekenen

met hoogachting

P.K. Hellinga

H. Ubels

A.M.M. van Wanroij

Burg		Secr.		Chef	
Te beh. door				bvo	
Ingek.		28 SEP 2009-1396			
Gem.					
Bedum					
B&W		tkn			
av		kop			

Bedum, 23 september 2009.

Aan Inspraakpunt NW 380 KV
 Bureau Energieprojecten
 Postbus 304 / 2270 AH Voorburg

In afschrift naar College van Burgemeester en Wethouders en gemeenteraad van de
 gemeente Bedum.
 Provinciale Staten van Groningen.
 G.S. van de Provincie Groningen
 Statenfracties van de Provincie Groningen
 Milieufederatie Groningen
 Stichting het Groninger Landschap
 Fracties Tweede Kamer

Van Bestuur buurtvereniging Westerdijkshorn.
 Namens deze:
 P.K. Hellinga, H. Ubels en A.M.M. van Wanroij
 per adres Westerdijkshorn 26-28, 9781 TH Bedum

Betreft: Inspraak Startnotitie milieueffectrapportage Noord-West 380kV-verbinding

Bijlage: kaart

1. Vooraf

Eigenlijk zouden wij deze brief waarin wij onze zienswijze ten aanzien van de Startnotitie voor de milieuraapportage van de Noordwest 380 kV verbinding tussen de Eemshaven en Diemen geven, willen beginnen met een prealabele vraag: is deze nieuwe 380 kV verbinding tussen de Eemshaven en Diemen wenselijk en noodzakelijk? Deze vraag die door de politiek nog niet volledig en zorgvuldig beantwoord is, zou voorafgaand aan de Startnotitie een bevredigend antwoord moeten krijgen.

Wij maken gebruik van de ons geboden mogelijkheid in te spreken op de Startnotitie van augustus 2009. Onze brief zal in de eerste plaats gaan over de effecten die een nieuwe 380 kV verbinding heeft op onze eigen leefomgeving en onze brief laat ook zien dat wij verder willen kijken dan onze eigen achtertuin. Sterker, dat wij op een positieve manier met u willen meedenken over de aanleg van een nieuwe hoogspanningsverbinding voor het geval het noodzakelijk is dat een dergelijke verbinding er moet komen.

2. Westerdijkshorn en de situatie aan het begin van de jaren zeventig

Wij spreken namens de buurtbewoners van Westerdijkshorn. Westerdijkshorn is een buurtschap in de hoek van de ongeveer duizend jaar oude Wolddijk (zie bijlage). Er is een eeuwenoude begraafplaats en er zijn belangrijke historische gebouwen waaronder een opvallende en unieke monumentale negentiende-eeuwse toren. In het programma van 2006-2010 van een van de lokale partijen wordt Westerdijkshorn een *pareltje* in het buitengebied genoemd dat – zo wordt gesteld – niet opgeofferd mag worden aan mogelijke uitbreidingsplannen (of verbindingswegen). Westerdijkshorn is een oase in een open landschap. Steeds meer mensen kunnen van dat open Groninger cultuurlandschap genieten nu er kort geleden een ruilverkavelingspad door de Winsumer Meeden is aangelegd. Hier wordt veel gebruik van gemaakt door de bewoners uit de streek en door toeristen van elders.

Westerdijkshorn, een buurtschap die bestaat uit 22 huishoudens, is een hechte gemeenschap waarvan de bewoners grote binding hebben met het gebied waarin ze wonen.

In dit unieke gebied kwam begin jaren zeventig een 220 kV hoogspanningsverbinding. De aanleg van de hoogspanningsleiding werd destijds en ook nu nog door velen betreurd. Er was in 1972 een voorlichtingsavond in het Trefcentrum van Bedum die door een van de ondertekenaars van deze brief werd bezocht. Daar hebben veel mensen hun ongenoegen kenbaar gemaakt.

De jaren zestig waren net achter de rug. In de hoofden van veel mensen groeiden de bomen hoger dan hoog. De bestuurders van land en provincie waren buitengewoon optimistisch over de economische groei en zij voorzagen op termijn een economische ontwikkeling waarbij een tweede hoogspanningsleiding (noordelijk van Westerdijkshorn) nodig zou zijn.

Westerdijkshorners hebben indertijd die plannen gelezen, de tekeningen gezien en hun bezwaren daartegen kenbaar gemaakt. Tegen de net aangelegde hoogspanningsverbinding kon helaas niets meer ondernomen worden. Daarmee begon het lange wachten op een gelegenheid dat deze hoogspanningsverbinding afgebroken kon worden...

3. Gezondheidsrisico's – de leefomgeving – het welbevinden

In 1972 werd nog niet gesproken over de gezondheidsrisico's die hoogspanningsverbindingen mogelijk opleveren. Wel over de horizonvervuiling die de nieuwe verbinding met zich meebracht. Zo voelde de stichting Het Groninger Landschap, eigenaresse van de destijds bouwvallige toren van Westerdijkshorn, niet meer voor restauratie van de toren. Het negentiende-eeuwse torentje had – zo zeiden de woordvoerders van Het Groninger Landschap toen – zijn waarde verloren nu er hoogspanningskabels dwars door Westerdijkshorn waren aangelegd. Het is wrang om nu (na lezing van de startnotitie – pagina 50) te moeten constateren dat de monumentale toren van Westerdijkshorn volgens de huidige criteria betere bescherming had gekregen. Het is aan het daadkrachtig beleid van de Gemeente Bedum te danken dat de Westerdijkshorner toren, dit landschapsbepalend monument, desondanks bewaard is gebleven. Intussen maakt zo'n uitspraak van bestuursleden van de Stichting het Groninger Landschap – menen wij – heel goed duidelijk hoe toen aangekeken werd en wordt tegen hoogspanningsmasten in het open Groninger landschap.

Het standpunt met betrekking tot de beeldvervuiling die zo'n hoogspanningsverbinding met zich meebrengt is niet veranderd. Er is geen twijfel over mogelijk: de waarde van het landschap devalueert als in een gebied beeldbepalende elektriciteitsmasten worden gebouwd. Vrijwel iedereen ervaart de bestaande 220 kV verbinding als een verstoring van het landschap.

Wij waarderen het dat de inzichten en het daarop gebaseerde beleid worden aangepast aan een veranderde realiteit, maar het zou beter zijn als in dit opzicht de daad bij het woord gevoegd zou worden door op basis van huidige inzichten de verouderde 220 kV verbinding door Westerdijkshorn, na veertig jaar te laten verdwijnen.

De met oude technische middelen gebouwde hoogspanningslijn zou in deze tijd ondenkbaar zijn. Immers conform de richtlijn van Van Geel (2005) die in de Startnotitie als uitgangspunt wordt gehanteerd, dient men nu modernere technische mogelijkheden te benutten (bijv. de vier-circuits-Bipole-mast) waarbij door beperkter ruimtebeslag en kleinere elektromagnetische velden de schade voor de omgeving gereduceerd kan worden.

In Westerdijkshorn is in toenemende mate onrust ontstaan als het gaat om het gezondheidsrisico dat de bestaande 220 kV verbinding mogelijk met zich meebrengt. Al blijkt het moeilijk een direct causaal verband aan te tonen, zeker is dat veel mensen hier in een permanent stralende buurt wonen waar zij al jaren, dag en nacht, blootgesteld worden aan een hoeveelheid elektromagnetische straling die volgens de adviezen van Van Geel

onaanvaardbaar hoog is (VROM advies, oktober 2005). Wij kunnen het niet nalaten u te melden dat in een kleine gemeenschap als Westerdijkshorn de afgelopen tien jaar zes gevallen van kanker zijn gepasseerd. (Drie met dodelijk resultaat. 1 x leukemie; 1 x maagkanker; 2 x borstkanker; 1 x botkanker; 1 x botkanker en prostaatkanker). Onderzoek heeft wel aangetoond dat behalve genetische factoren o.a. omgevingsfactoren een rol spelen bij ontsporing van de celdeling. Met zo'n 220 kV verbinding voor de deur hoopt iedereen dat dit grote aantal ziektegevallen toeval is, maar zeker is niemand daarover. De berichten over de aanleg van een nieuwe 380 kV verbinding hebben in deze omgeving veel onrust veroorzaakt. Mensen hebben het gevoel dat ze in hun welzijn worden getroffen, ze voelen zich bedreigd en realiseren zich heel goed dat een dubbele hoogspanningsverbinding hun toekomst wel eens helemaal op de kop kan zetten. Van verschillende kanten hebben wij geluiden van bewoners binnen onze gemeenschap gehoord die overwegen te verhuizen. Over dit soort uitlatingen mag niet lichtvaardig geoordeeld worden. Het zijn uitingen van mensen die bang zijn.

Op pagina 21 lezen wij: *In 2005 heeft de staatssecretaris van VROM een advies over hoogspanningslijnen en het magneetveld uitgebracht aan gemeenten en beheerders van het hoogspanningsnet. Het advies luidt: vermijd bij vaststelling van streek- en bestemmingsplannen en van de tracés van bovengrondse hoogspanningslijnen, dat wel bij wijzigingen in bestaande plannen of van bestaande hoogspanningslijnen, zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, dat er nieuwe situaties ontstaan waarbij kinderen (0-15 jaar) langdurig verblijven in het gebied rond bovengrondse hoogspanningslijnen waarbinnen het jaargemiddelde magneetveld hoger is dan 0,4 microtesla (de magneetveldzone). Het gaat hierbij om woningen, scholen, crèches en kinderopvangplaatsen.*

Verderop staat: *Het advies zal voor het project Noord-West 380 kV ook worden gehanteerd voor die onderdelen waar wordt gecombineerd met bestaande hoogspanningsverbindingen.* Op pag. 23 wordt dit nogmaals onderstreept. *Bij de vaststelling van het nieuwe tracé wordt steeds het vigerende voorzorgbeleid voor gezondheidsaspecten van elektromagnetische velden in acht genomen*

Het hanteren van dit criterium is in Bedum ten noorden van de spoorlijn, waar Westerdijkshorn en ook andere hierop aansluitende bewoning ligt, aan de orde. Er zijn in dit gebied veel woningen met jonge kinderen en de aanwezige 220 kV verbinding wordt door de bewoners als uitermate belastend en storend ervaren en ook onaanvaardbaar geacht.

Nogmaals, wij zouden de bestaande 220 kV verbinding die nu ons buurtschap doorsnijdt graag zien verdwijnen. Wij hebben besloten dat wij ons - nu er plannen zijn voor de aanleg van een nieuwe 380 kV verbinding in onze leefomgeving - tegen de aanleg daarvan zullen verzetten, tenzij de aanleg op een verantwoorde manier plaats vindt waarbij rekening wordt gehouden met de gezondheid en het welzijn, het landschap en de cultuurhistorie, ofwel de directe belangen van de bewoners die in de directe buurt van zo'n nieuw aan te leggen elektriciteitsverbinding wonen.

4. Provinciale en gemeentelijke belangen

Het gebied met een afstand van 20 kilometer tot de stad Groningen is het dichtstbevolkte gedeelte van de provincie. Hier is geen plaats meer voor een hoogspanningsleiding, laat staan een bovengrondse hoogspanningsleiding. De landelijke en provinciale overheid spreken zich de laatste tijd duidelijk uit tegen verrommeling van het landschap. Binnen dergelijk beleid passen geen nieuwe beeldverstorende elektriciteitsverbindingen.

De provincie Groningen profileert zich met name de laatste jaren als toeristengebied. De elektriciteitsmasten verstoren in Groningen het voor Nederlandse begrippen kenmerkende unieke open landschap en maken het gebied onaantrekkelijk. Toeristen recreëren bij voorkeur niet in een gebied dat industrieel aandoet. De geplande 380 kV verbinding gaat behalve ten koste van het bijzondere open landschap ook ten koste van de werkgelegenheid die het toerisme in de regio met zich mee brengt. Bovendien, in Nederland is het open landschap schaars geworden. Daar moeten we zuinig op zijn.

Als wij zeggen dat Groningen een grote bijdrage levert aan de welvaart van de Randstad dan is dat een understatement. Een landschapsverstorende elektriciteitsverbinding ten behoeve van de handel en de elektriciteitsbehoefte in de Randstad is primair geen Gronings belang. Niet alleen onze provincie, ook Westerdijkshorn levert een onevenredig groot aandeel aan het algemeen belang. Een volgens de huidige inzichten onaanvaardbare hoogspanningsverbinding loopt dwars door het buurtschap. Bovendien is enkele jaren geleden in onze buurtschap een storende gaslocatie gekomen en ten slotte komen hier regelmatig chloortransporten per trein langs.

In het gebied ten noorden van de spoorlijn langs Bedum zijn veel huizen. De aanleg van een bovengrondse hoogspanningsverbinding ten noorden van het dorp Bedum zal niet mogelijk zijn zonder dat een aantal woningen afgebroken of verplaatst worden. Volgens de aanwijzingen van Van Geel mogen immers geen nieuwe hoogspanningsverbindingen gebouwd worden in de buurt van bestaande woningen, tenminste zolang het geen incidentele woningen betreft. Hoewel de huizen in Westerdijkshorn over het algemeen vrij staan, kan men de woningen hier niet als incidenteel kwalificeren.

In de Startnotitie is de zoekruimte (zg. 'corridor') ten noorden van Bedum verbreed. Als dat betekent dat het gebied binnen deze corridor ingesloten raakt tussen twee hoogspanningsverbindingen, zal dit een rampzalige invloed hebben op het betreffende woongebied.

5. De plaats waar de 380 kV verbinding geprojecteerd is

Ten noorden van Bedum en bij Westerdijkshorn wordt het landschap al verstoord door de forse 220 kV verbinding. Het is ons inziens onaanvaardbaar dat een tweede verbinding binnen een zone van **enkele kilometers** van de bestaande verbinding wordt aangelegd. Daar wordt wel over gedacht. In de startnotitie lezen wij: *Ter hoogte van Bedum is de corridor verbreed, omdat de bestaande verbinding hier aan de noordzijde van Bedum een bedrijventerrein (lees: Friesland Foods) doorsnijdt. Omdat de nieuwe hoogspanningsverbinding hier wellicht niet strak gebundeld kan worden, is hier de corridor aan de noordzijde verbreed.* Verder geeft u aan dat 'combineren' (zie pag. 20 Startnotitie) op de plek van de huidige 220 kV verbinding niet mogelijk is. Dit doet bij ons het vermoeden rijzen dat u uitgaande van de uitgangspunten zoals aangedragen in de Startnotitie ervan uitgaat dat een zo genoemde *bundeling* met een nieuwe 380 kV verbinding tussen Westerdijkshorn en Onderwierum gedacht is. Mag hier dan aangenomen worden dat een tweede hoogspanningsverbinding het gebied tussen Onderwierum en Westerdijkshorn zal doorsnijden en dat overwogen wordt dat Westerdijkshorn in de middenberm van twee hoogspanningsverbindingen komt te liggen?

Op pag. 20 legt u het begrip bundelen en combineren uit. Tevens geeft u aan dat op dit moment de mogelijkheid van combineren van een bestaande verbinding van 220 kV met een nieuwe van 380 kV in onderzoek is. Daar is dus ruimte voor. Wij constateren dat u hiermee te kennen geeft dat u gewijzigde inzichten afwacht. Deze houding waarderen wij, maar wij vinden deze zelfde houding elders niet terug, met name als het gaat om het ondergronds leggen van de 380 kV verbinding. Wij zijn van mening dat het ondergronds aanleggen van gecombineerde hoogspanningsleiding een uitermate belangrijk alternatief vormt dat niet op basis (van overigens niet inzichtelijk gemaakte) kosten op voorhand uitgesloten mag worden in de MER-procedure.

6. De startnotitie en het SEV III

In de startnotitie lezen we op pagina 30 dat *Tevens wordt gescoord op de criteria uit het SEVIII, met name als het gaat om het zoveel mogelijk combineren of bundelen met bestaande (hoogspannings)verbindingen.*

Voorop gesteld moet worden dat bundelen als zodanig een discutabel concept is in het beleidsbesluit SEV III. Dit is zeker het geval als het gaat om bundelen met een bestaande verbindingsslijn welke qua locatie op grond van diverse criteria (gezondheid, welzijn, cultuurhistorie en landschapsbeleving) als ongewenst en achterhaald mag worden beschouwd. Verder wordt in de Startnotitie het begrip *bundelen* wel zeer ruim geïnterpreteerd: de corridor met daarin zoekruimte tussen de bestaande en de nieuw aan te leggen verbinding is opgerekt tot ruim 2 kilometer! Het begrip *bundelen* zoals gehanteerd in de Startnotitie is daarmee ook opgerekt, ongeloofwaardig opgerekt. Of anders gesteld, in dit geval is wellicht theoretisch maar zeker in praktische zin geen sprake meer van bundelen!

Het SEVIII heeft een beperkte looptijd heeft (tot 2020). Dit is ongeveer de periode waarin de aanleg van de Noord-West 380 kV verbinding gerealiseerd moet zijn.

Het SEVIII wordt gebruikt voor het vastleggen en verlengen voor een lange periode van een op basis van diverse criteria achterhaalde, veertig jaar oude hoogspanningsverbinding. Wij hebben deze criteria eerder in deze brief genoemd. Wij willen voorkomen dat een situatie waarin het open landschap met rijke cultuurhistorie op onaanvaardbare wijze wordt verstoord en waarin eveneens onaanvaardbare gezondheidsrisico's voor aanwonenden zijn, blijft bestaan. De verouderde 220 kV verbinding wordt bovendien opgeplust op basis van een onjuist gedefinieerd uitgangspunten, dat wil zeggen *gebundeld* tot een als *toekomstvast* gekwalificeerde verbinding voor lange termijn. Een achterhaald en met de huidige inzichten als zeer ongewenst ervaren beleid van eind jaren 60 begin jaren 70 van de vorige eeuw wordt zo geprolongeerd en is in zekere zin het fundament voor twee zware hoogspanningsverbindingen door en in de directe nabijheid van een woongebied.

Vanuit dit perspectief bezien moet aan het huidige SEV III met betrekking tot de uitgangspunten van de Startnotitie, maar ook als het gaat om de afwegingen in de MER-effectenstudie de nodige relativiteit worden toegekend. Gezien de aard en de omvang van de aan te leggen (al dan niet gebundelde of gecombineerde) hoogspanningsverbinding is er geen basis de tijdelijke uitgangspunten in het SEV III als harde beleidsgegevens aan te voeren voor een lange termijnbesluit.

Wij vragen ons af of het SEV III gebruikt wordt om het mogelijk te maken de aanleg van de nieuwe hoogspanningsverbinding zo gemakkelijk en zo goedkoop mogelijk te maken. Alternatieven die op korte termijn meer kosten lijken beleidsmatig te zijn weggeschreven. Ook al zou met de aanleg van een hoogspanningsverbinding een landsbelang gediend zijn waaraan *dwingende reden van openbaar belang* is toegekend, dan moet dat nog steeds betekenen dat buiten het algemeen vastgelegde beleid en buiten de criteria in de MER-procedure omschreven alternatieven zorgvuldig onderzocht worden. Bij nieuwe inzichten moet er bovendien ruimte zijn de plannen aan te passen. Alternatieven mogen ook niet bij voorbaat op grond van (niet inzichtelijk gemaakte) kosten worden uitgesloten. Gezien de aard en de omvang van het project moet maatwerk en bijstelling waar dat in de praktijk wenselijk en realiseerbaar is mogelijk blijven!

Ten slotte. Op pagina 28 bespreekt u de te onderzoeken alternatieven. U stelt daarbij dat voor het verbindingstraject Eemshaven - Vierverlaten de bestaande verbinding wordt gevolgd, omdat hier de ruimtelijke mogelijkheden voor zijn. Dat is een opmerkelijke stelling. Kennelijk vindt u het niet nodig alternatieven te onderzoeken. U gaat daarmee in de eerste plaats voorbij aan de primaire doelstelling van de MER, te weten het onderzoeken van alternatieven en die met elkaar vergelijken. Uw stellingname is ook in strijd met uw eigen uitgangspunten, waarin u aangeeft dat bij Westerdijkshorn de ruimtelijke mogelijkheden problematisch, respectievelijk beperkt zijn.

7. Een alternatief. Aanleg van een ondergrondse leiding. Een ander tracé

In de Randstad wordt een gedeelte van een hoogspanningsleiding op drie meter diepte ondergronds aangelegd. Voorlopig blijft het bij twintig kilometer, maar afhankelijk van de onderzoeksresultaten zullen Tennet en de Technische Universiteit Delft binnenkort (na 6 jaar) besluiten om meer kabels ondergronds aan te leggen.

Als we dan in de startnotitie op pagina 6 lezen: *Ook moeten alternatieven worden ontwikkeld waaronder het zogenoemde meest milieuvriendelijk alternatief (MMA). De alternatievenontwikkeling is een iteratief proces omdat er door toedoen van bijvoorbeeld milieu-informatie, maar ook techniek, alternatieven kunnen wijzigen*, dan is het vanuit zorgvuldigheid noodzakelijk dat in de Startnotitie en de verdere MER-procedure onderzoek naar ondergrondse (deel)trajecten als mogelijke alternatieven worden meegenomen. Immers, uitgaande van bestaande mogelijkheden, aangevuld met de bevindingen van het onderzoek in de Randstad rond 2016 of wellicht eerder, kan een en ander - gezien het grote maatschappelijke belang en de grote maatschappelijke weerstand tegen bovengrondse hoogspanningsverbindingen - niet genegeerd worden in deze MER-procedure. U sluit het ondergrondse alternatief echter ten onrechte uit op pag. 23: *De nieuwe verbinding zal bovengronds worden aangelegd. In de MER zal geen ondergronds alternatief worden onderzocht.*

Nogmaals, wij menen dat het geheel of gedeeltelijk aanleggen van ondergrondse verbindingen onderzocht moet worden, zodat dit als mogelijk alternatief eventueel kan worden ingepast in het uitvoeringstraject.

De resultaten van het hierboven genoemde onderzoekstraject sluiten gelet op de fasering aan bij de gewenste uitvoeringsfase van de Noord-Westverbinding. Gezien de aard en de reikwijdte van de Noord-Westverbinding mogen deze resultaten dan ook niet buiten beschouwing worden gelaten. Deze investering heeft zoals gezegd grote impact op landschap, lokale economie (toerisme) en welzijn (gezondheid(sbeleving)) van om- en onderwonenden en ze geldt voor lange termijn. De huidige 220 kV verbinding doorsnijdt al bijna veertig jaar Westerdijkshorn. Het verlengen van de procedure met een paar jaar in afwachting van uitkomsten van het onderzoekstraject kan wellicht zoveel opleveren dat dit niet in verhouding staat tot de nadelen die **opnieuw** (na 220 kV verbinding nu ook 380 kV verbinding) en wellicht **cumulatief** aan een bovengrondse variant voor lange termijn verbonden zijn.

Het SEV III, het fundament van de uitgangspunten voor de MER, sluit vooralsnog andere dan bovengrondse trajecten niet uit: *Aanleg van een hoogspanningsverbinding op een niet in SEV III opgenomen traject is mogelijk, maar alleen in uitzonderlijke gevallen en met toepassing van de rijkscoördinatieregeling* (Startnotitie, pag. 17).

In de Startnotitie wordt ook gesteld: *Nieuwe hoogspanningsverbindingen van 220kV en meer worden in beginsel bovengronds aangelegd. Op basis van een integrale afweging op projectniveau kan – voor zover dit uit oogpunt van leveringszekerheid verantwoord is – in bijzondere gevallen, met name voor kortere trajecten, ondergrondse aanleg worden overwogen.* (SEVIII en Startnotitie, pag. 19).

Wij verzoeken u in het geval van Westerdijkshorn in de MER-procedure tenminste een ondergronds deeltraject als alternatief te onderzoeken waarbij bestaande 220 kV en de geplande 380 kV verbinding op enigerlei wijze worden geïntegreerd. De **combinatie van de 220 kV en de 380 kV verbinding ondergronds** langs Bedum kan dan een **pilot** worden. Onze voorkeur gaat vanzelfsprekend uit naar een geheel ondergronds aangelegde Noord Westverbinding.

Wij vinden dat ondergrondse trajecten van 20 kilometer of korter in ieder geval in de te onderzoeken MER-alternatieven moeten worden onderzocht en overwogen, temeer waar dit voor specifieke (deel) trajecten - waaronder het gedeelte ten noorden van Bedum - een oplossing kan bieden.

Het zij nogmaals vermeld dat ook ondergrondse alternatieven van grotere lengte in de MER-procedure moeten worden onderzocht.

Het aanleggen van een ondergrondse hoogspanningsleiding brengt hoge kosten met zich mee. Wij vinden echter dat in dit verband niet alleen naar de korte termijnkosten moet worden gekeken. Bovengrondse leidingen maken dat er – zeker op dichtbevolkte trajecten – veel planschade moet worden gecompenseerd, nog afgezien van het feit dat een bovengrondse verbinding indirect schade oplevert die niet altijd te kwantificeren is.

De bestaande 380 kV en 220 kV verbindingen zijn bovengronds uitgevoerd. Een van de belangrijkste redenen hiervoor is dat bovengrondse verbindingen aanmerkelijk minder kwetsbaar zouden zijn voor storingen dan ondergrondse verbindingen. Deze stellingname wordt in de Startnotitie niet onderbouwd. Ondergrondse leidingen leveren beperkte leveringsrisico's op. Net zoals bij gasleidingen kunnen verstoringen door graafwerkzaamheden worden beperkt door regelmatige helikopterbewaking. Aanleg van bovengrondse verbindingen heeft daarentegen veel reëlere leveringsrisico's. Voorspeld wordt dat het in de toekomst vaker en heviger zal stormen. Het klimaat verandert. Gecombineerd met ijzel is storm een in het verleden al ervaren leveringsrisico. Bovengrondse leidingen zijn bovendien kwetsbaarder voor terroristische aanslagen en 'helicopteraanvaringen'. Bij de aanleg van ondergrondse leidingen kunnen dikkere leidingen worden gebruikt waardoor minder transportverlies ontstaat. De ondergrondse leidingen geven langere tijd (enkele procenten) meer stroom door dan bovengrondse leidingen. Deze continue besparing op de exploitatie moet meegeteld worden in de kostenbalans. Ook zal onderzocht moeten worden welke diameter het optimum oplevert tussen investeringskosten en transportverliezen. Aangetekend kan worden dat het toepassen van dikkere leidingen minder kostbaar is dan veelal aangenomen, doordat de hiervoor benodigde materialen de laatste jaren aanzienlijk goedkoper zijn geworden. Vanwege de noodzakelijke koeling zal een ondergrondse leiding in het grondwater moeten worden aangelegd. In het noordelijk traject ligt het grondwater op ongeveer 1 meter. Een aanlegdiepte van 2 tot 2,5 meter is in dit geval voldoende. Nederland heeft in tegenstelling tot veel andere landen geen rotsachtige bodem, zodat de aanleg hier veel minder problematisch is. Een stabiele zeekeibodem zoals in Groningen is daarbij zelfs een gunstige omstandigheid voor aanleg van ondergrondse elektriciteitsverbindingen.

Wij menen dat onderzocht moet worden of er betere alternatieven zijn voor het traject waarlangs de hoogspanningsverbinding aangelegd kan worden. In woorden van de startnotitie (pag. 57) *Dit houdt onder meer in dat alle ruimtelijke belangen die op het project van toepassing zijn moeten worden afgewogen. Aan geen van deze belangen, ook niet aan het energiebelang, komt op voorhand een bijzonder gewicht.*

De *dwingende reden van groot openbaar belang* die reeds is toegekend aan de realisatie van de totale verbinding tussen Eemshaven en Diemen, mag een eerlijke, transparante besluitvorming **nooit** onmogelijk maken. Wij verzoeken dan ook met klem dat alle belangen op eerlijke wijze worden gewogen. Ook het open Groninger landschap is in het dicht bevolkte Nederland van groot openbaar belang. Wij, de bewoners van dit landschap, zijn niet in staat een juridische status te verbinden aan onze kwalificatie. U wel, maar deze *dwingende reden van openbaar belang* mag niet misbruikt worden om mondige burgers de mond te snoeren!

Ten slotte willen we nog een alternatief noemen voor het tracé Eemshaven – Vierverlaten. Onderzocht zou moeten worden of het eerste gedeelte van de verbinding bij voorkeur ondergronds langs de Eemshavenweg aangelegd kan worden, waarna het ter hoogte van Bedum ondergronds naar Vierverlaten wordt geleid.

8 Mitigatie

Wij staan een combinatie voor van de bestaande 220 kV verbinding met de nieuwe 380 kV verbinding. Onderzocht moet worden of deze verbinding geheel of gedeeltelijk ondergronds aangelegd kan worden. We onderstrepen het belang genoemde mogelijkheden op te nemen in de Startnotitie, specifiek voor onze situatie, wellicht generiek voor eventueel gelijkwaardige situaties. De hogere kosten die dit met zich zal brengen, zullen opwegen tegen het maatschappelijk belang. De beoogde bovengrondse elektriciteitsverbinding is van een dergelijke aard en omvang dat op lange termijn de nadelen in ieder geval in ons woongebied maatschappelijk onaanvaardbaar groot zijn.

9. Compensatie

De schade die de dorpsgemeenschap kan oplopen als Westerdijkshorn ingesloten raakt tussen twee hoogspanningsverbindingen is misschien niet in euro's uit te drukken, maar deze schade is behalve voor het welzijn (gezondheidsrisico's, landschapsbeleving en cultuurhistorie) ook financieel aanzienlijk. Hopelijk komt het niet zover dat de schade voor particulieren die immers de waarde van hun huis zullen zien dalen als er hoogspanningsverbindingen in de onmiddellijke omgeving worden gebouwd, gecompenseerd zal moeten worden. Deze compensatie zal, indien aan de orde, vanzelfsprekend wel geëist worden. Zoals al gezegd, zien we liever dat u de door ons aangedragen alternatieven serieus meeneemt in de Startnotitie en de verdere MER-procedure. Het liefst worden wij verlost van de bestaande hoogspanningsverbinding die nu ons woongebied doorkruist. De realisatie hiervan in combinatie met de aanleg van de 380 kV verbinding op een geschiktere plek zal veel goodwill bij de plaatselijke bevolking opleveren.

10 a. Algemene vragen

1. Wordt er rekening gehouden met afbraak, respectievelijk verplaatsing van woningen ten behoeve van de aanleg van de hoogspanningsleiding?
2. Ontvangen gemeenten en provincie, als de hoogspanningsleiding wordt aangelegd, een financiële compensatie?
3. Op welke wijze worden de verschillende beoordelingscriteria ten opzichte van elkaar gewogen?
4. Wij verzoeken u nadrukkelijk de voordelen van het verwijderen van de bestaande 220 kV verbinding te onderzoeken en mee te wegen bij de alternatieven die bekeken worden. Daarbij kan deze gecombineerd met de 380 kV ondergronds worden aangelegd.
5. Wij verzoeken u de kosten voor een ondergrondse verbinding inzichtelijk te maken, i.e. zowel de investering als de exploitatie.
6. Wij verzoeken u inzicht te geven in de wijze waarop u het cumulatieve effect van twee bovengrondse verbindingen met daaronder/tussen woningen beoordeelt.
7. Wij verzoeken u naast de in de startnotitie gehanteerde globale aanpak, ook de deeltrajecten zorgvuldig en in detail te bekijken. Ieder traject heeft zijn eigen specifieke ruimtelijke omstandigheden. U gaat in de Startnotitie bijvoorbeeld nagenoeg voorbij aan de problematiek in Westerdijkshorn. Er is hier sprake van een Mer en geen planMer.

10b Vragen m.b.t. de situatie bij Bedum en Westerdijkshorn

8. Overwegen de plannenmakers de aanleg van een leiding ten Noorden van Westerdijkshorn, zodat Westerdijkshorn op een eiland tussen de hoogspanningsleidingen komt te liggen?
9. Overwegen de plannenmakers in dit verband afbraak van (een gedeelte van) de woningen in Westerdijkshorn?

11. Tenminste te onderzoeken alternatieven

- Het totale traject Noord-West ondergronds waarin de bestaande verbindingen worden opgenomen.
- Deeltrajecten ondergronds waarin de bestaande verbinding (zoals bij Westerdijkshorn) worden opgenomen.
- Tracé waarbij wordt de bestaande 220 kV verbinding met de geplande 380 kV verbinding wordt gecombineerd en waarbij de omgeving Westerdijkshorn wordt vermeden en/of zoveel mogelijk ontzien.
- Tracé vanuit de Eemshaven langs de Eemshavenweg, dat ter hoogte van Bedum ondergronds naar Vierverlaten leidt.
- Tracé vanuit de Eemshaven ondergronds gecombineerd met de hoofd-infrastructuur van het gasnet.

De aanleg van een nieuwe hoogspanningsverbinding kan – menen wij – een begin zijn van een ontwikkeling waarbij Nederland vrijgemaakt wordt van bovengrondse hoogspanningsleidingen.

De door ons gewenste aanpak waarbij hoogspanningsleidingen ondergronds worden aangelegd, zal Nederland internationaal op de kaart zetten. Ook de bestuurders van de provincie Groningen die duurzaamheid tot een belangrijk punt van hun beleid hebben gemaakt, zullen de ondergrondse aanleg van hoogspanningsleidingen toejuichen.

Wij wensen u veel succes bij het verwerken van de gegevens die naar aanleiding van de startnotitie op uw bureau zijn komen te liggen. Wij hopen dat de belangen van de bewoners van Westerdijkshorn bij u in goede handen zijn.

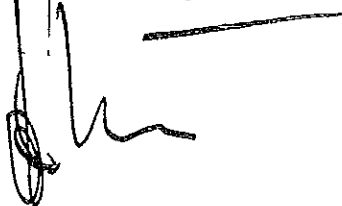
Uw reactie afwachting, tekenen wij namens het bestuur van de buurtvereniging van Westerdijkshorn,

met vriendelijke groet

P.K.Hellinga

H. Ubels

A.M.M. van Wanroij

GEMEENTE BEDUM		afdeling: VROM	Portefeuillehouder:
ADVIESFORMULIER B & W		Naam: J.M. Peppelenbos	S.J. Haan
Betreft brief ingekomen d.d.:		28 september 2009	
Registratienummer:		JMP 1396	
Afzender:		Buurtvereniging Westerdijkshorn	
Onderwerp:	Inspraak startnotitie m.e.r. hoogspanningsverbinding NW 380 Kv		
Advies:	Aan buurtvereniging Westerdijkshorn voorstellen om t.z.t. te overleggen naar aanleiding van het MER		

Naar aanleiding van de Startnotitie m.e.r. voor de nieuw aan te leggen hoogspanningsverbinding heeft buurtvereniging Westerdijkshorn een inspraakreactie gezonden aan het Inspraakpunt. Een afschrift van deze reactie hebben zij (onder meer) aan uw college en aan de raad van Bedum gezonden. Daarbij spreekt de buurtvereniging de hoop uit dat de gemeente zich zal inzetten voor de betrokken belangen, waaronder de belangen van de bewoners van Westerdijkshorn. De buurtvereniging is van mening dat een tweede hoogspanningsverbinding (bundeling) er niet moet komen. Zij dringt aan op ondergrondse aanleg van de totale nieuwe hoogspanningslijn, of in elk geval van het gedeelte in de gemeente Bedum. De bestaande en als zeer storend ervaren hoogspanningsverbinding kan dan worden afgebroken. Mocht dit uiteindelijk toch niet mogelijk zijn, dan vraagt men om een nieuwe verbinding aan te leggen met de moderne bipole-masten, zodat ook dan de bestaande verbinding kan worden verwijderd. Behalve de landschappelijke aspecten voert de buurtvereniging ook gezondheidsrisico's (straling), leefomgeving en welbevinden aan om haar standpunt te staven.

In feite sluit deze reactie aan bij hetgeen in de zienswijze is verwoord, die door uw college is ingediend bij het Inspraakpunt. Door de griffier is (met de ontvangstbevestiging) al een afschrift van uw zienswijze ter kennisneming aan de buurtvereniging gezonden. De brief van Westerdijkshorn wordt bij de ingekomen stukken in de vergadering van 29 oktober a.s. aan de raad voorgelegd, met het advies om de brief voor kennisgeving aan te nemen en ter afdoening in handen van uw college te geven.

Zodra een MER is opgesteld is er opnieuw gelegenheid voor inspraak. Het lijkt mij zinvol om die gelegenheid te benutten voor gezamenlijk overleg met de buurtvereniging, om een op elkaar afgestemde reactie op het MER op te stellen. Dit kan na de komende raadsvergadering aan hen worden voorgesteld, conform bijgaande conceptbrief.

Opmerking afdeling:		Afdelingshoofd akkoord/gezien	
	akk	bespr	opmerking
secretaris Wiltjer			
burgemeester Everts			
wethouder Zwart			
wethouder Haan			
wethouder Te Velde			
besluit d.d.: 13 OKT 2009 <i>cont...</i>			
commissie: <i>ja/nee</i>	openbaar:	ja/nee/ná informeren betrokkenen	ondernemingsraad: <i>ja/nee</i>
raad: <i>ja/nee</i>	persbericht: <i>ja/nee</i>		archief:
begr. wijz.: <i>ja/nee</i>			

Postbus 38, 9780AA Bedum
Tel. 050-3018911
Fax 050-3018247
E-mail: gemeente@bedum.nl

Buurtvereniging Westerdijkshorn
p/a Westerdijkshorn 26 - 28
9781 TH BEDUM

Doorkiesnr. 050 3018 215 (H.P. Reijsoo)
Uw brief 23 september 2009
Uw kenmerk
Ons kenmerk HR/AvD/10.2009 – 945
Bijlage(n)

Onderwerp
Startnotitie milieurauditorie
Noord-West 380kV verbinding

Bedum, 1 oktober 2009

Geachte mevrouw en heren,

Hierbij bevestig ik de ontvangst van uw brief (nr. 1396) die (o.a.) is gericht aan de gemeenteraad van Bedum. Uw brief betreft uw zienswijze in het kader van de NW 380 KV verbinding en u stelt een *pilot* voor om langs Bedum de bestaande 220 kV en de geplande 380 kV verbinding ondergronds te combineren. In uw brief verzoekt u de gemeenteraad om uw belangen te behartigen.

Op de agenda van de raadsvergadering van 29 oktober 2009 zal uw brief geagendeerd worden bij het punt "Ingekomen stukken" en zal waarschijnlijk aan de raad worden voorgesteld om uw brief voor kennisgeving aan te nemen en ter afdoening in handen van het college van burgemeester en wethouders te geven. Normaliter houdt dat in dat alle raadsleden via de leesmap op de hoogte zijn van de inhoud van de brief en geen aanleiding zien om het onderwerp te agenderen voor een volgende commissie-, c.q. raadsvergadering.

Indien de raad overeenkomstig besluit zult u geen reactie meer ontvangen en beschouw ik uw brief als beantwoord. Alleen indien de raad anders beslist zult u door de griffie daar over worden geïnformeerd.

Tevens attendeer ik u erop dat brieven aan de raad openbaar zijn (en dat bijvoorbeeld ook de pers op verzoek toegang tot uw brief heeft). Indien u hier bezwaar tegen heeft, dient u dit aan ons kenbaar te maken.

Te uwer informatie kan ik u nog medelen dat de gemeente Bedum ook een zienswijze heeft ingestuurd waarvan de strekking spoort met uw zienswijze. Deze heb ik ter kennisneming bijgevoegd.

Mocht u vragen hebben over de procedure kunt u met de raadsgriffie contact opnemen.

Met vriendelijke groet,

De heer H.P. Reijsoo
griffier

Postbus 38, 9780AA Bedum
Tel. 050-3018911
Fax 050-3018247
E-mail: gemeente@bedum.nl

Buurtvereniging Westerdijkshorn
p/a Westerdijkshorn 26-28
9781 TH BEDUM

Doorkiesnr. 050-3018209 (J.M.Peppelenbos)
Uw brief 23 september 2009
Uw kenmerk
Ons kenmerk JMP/DK/10.2009-1396
Bijlage(n)

Onderwerp
inspraakreactie startnotitie m.e.r.
hoogspanningsverbinding Noord-West 380 kV

Bedum, 15 oktober 2009
VERZONDEN 14 OKT. 2009

Geachte heren,

Met uw brief, ingekomen d.d. 28 september 2009, zond u ons een afschrift van uw reactie in het kader van de inspraak betreffende de startnotitie voor de nieuw aan te leggen hoogspanningsverbinding van de Eemshaven naar Diemen.

Per brief van 22 september 2009 hebben ook wij een zienswijze gestuurd naar het Inspraakpunt NW 380 kV. Een afschrift van deze brief is reeds door de raadsgriffier aan u toegezonden.

U vraagt ons met klem alert te zijn op de belangen die bij de aanleg van de hoogspanningsverbinding in het geding zijn. Wij stellen vast dat de strekking van onze zienswijze overeenstemt met die van uw buurtvereniging. Met u zijn wij van mening dat ondergrondse aanleg de beste oplossing is, en dat voor zover dit niet mogelijk is, aanleg van een tweede hoogspanningsverbinding geen optie is. Wij wensen geen bundeling van bestaande en nieuwe hoogspanningsverbinding, al dan niet op enige afstand van elkaar. Wij zijn van mening dat de bestaande en nieuwe verbinding dan gecombineerd dienen te worden in één nieuwe lijn met toepassing van moderne bipole masten.

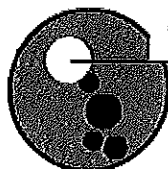
Mede op basis van de ingezonden zienswijzen zullen de ministers van Economische Zaken en van VROM eerst richtlijnen vaststellen voor het opstellen van het Milieu Effect Rapport (MER), daarna zal het MER worden opgesteld. Zodra dit gereed is bestaat opnieuw de mogelijkheid om in te spreken. Wij willen ons graag samen met u inspannen om de belangen van de bewoners van Westerdijkshorn, van onze gemeente in het algemeen en van Noord-Groningen te behartigen. Wij stellen u daarom voor om te zijner tijd naar aanleiding van het opgestelde MER gezamenlijk te overleggen om te komen tot een op elkaar afgestemde reactie op dit MER.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van de gemeente Bedum,
De loco-secretaris,

W. Haaijer

De burgemeester,

mr. drs. W.H. Everts

Gemeente Belangen

Bedum, Onderdendam, Zuidwilde,
Noordwilde en de buurtschappen

Motie als bedoeld in artikel 33 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de gemeenteraad

Onderwerp: Aanleg hoogspanningsverbinding Eemshaven - Diemen

Constateernde dat:

- in Nederland sprake is van een toenemende vraag naar elektriciteit;
- vanwege de toenemende elektriciteitsvraag wordt geïnvesteerd in een forse toename van de productiecapaciteit in Noord Nederland;
- in de Eemshaven nieuwe energiecentrales worden gerealiseerd die in 2011 – 2013 operationeel zullen worden;
- de in de Eemshaven geproduceerde energie afgevoerd dient te worden;
- internationalisering van de elektriciteitsmarkt een verdere toename van aan- en afvoer van grote hoeveelheden elektriciteit met zich brengt;
- de energie-infrastructuur hierop aangepast moet worden;
- het voornemen bestaat een nieuwe hoogspanningsverbinding aan te leggen tussen de grootschalige elektriciteitsproductielocatie in de Eemshaven en Diemen;

Overwegende dat:

- de aanleg van een nieuwe hoogspanningsverbinding een inbreuk betekent op de landschappelijke waarden, waaronder het kwetsbare Groningerland en in het bijzonder het gebied nabij Westerdijkshorn, Wolddijk, Oude Dijk en Lageweg;
- de plaatsing van extra masten op de akkers – blijkens de LTO - nadelig is voor de bedrijfsvoering door de agrariërs;
- alternatieve mogelijkheden voor elektriciteitstransport van de Eemshaven naar Diemen – zoals bijvoorbeeld een ondergrondse verbinding - niet zijn onderzocht;

Spreekt uit dat:

- het college bij de verantwoordelijke ministers (Economische Zaken en VROM) de wens neerlegt om alternatieve mogelijkheden van elektriciteitstransport tussen de Eemshaven en Diemen te onderzoeken, waarbij in ieder geval ondergronds transport (door zee) als specifieke mogelijkheid wordt genoemd;
- het college bij de verantwoordelijke ministers de wens neerlegt om de resultaten van de bedoelde onderzoeken nadrukkelijk in de uiteindelijke afweging voor de tracékeuze te betrekken.

en gaat over tot de orde van de dag.

Bedum, 29 oktober 2009

Ondertekening:

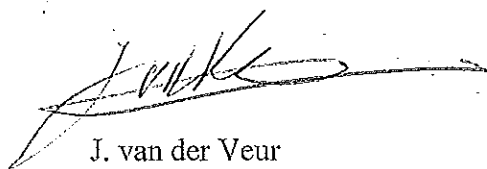

A.R. Wijnstra
namens het CDA

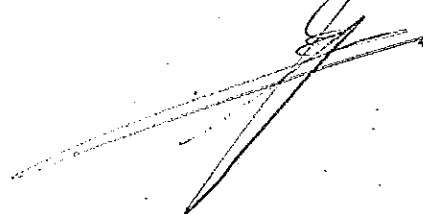
G. Slob
namens de PvdA

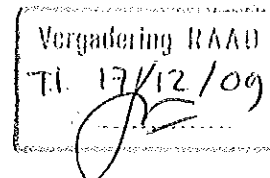
J. Berghuis
namens de ChristenUnie

J. van der Veur
namens Gemeentebelangen

K.W. Hoekzema
namens de VVD

Postbus 38, 9780AA Bedum
Tel. 050-3018911
Fax 050-3018247
E-mail: gemeente@bedum.nl

Aan de Minister van Economische Zaken
Mevrouw M.J.A. van der Hoeven
Postbus 20101
2500 EC DEN HAAG

Doorkiesnr. 050-3018911
Uw brief
Uw kenmerk
Ons kenmerk JMP/AvD/030.11.2009
Bijlage(n) 4

Onderwerp
hoogspanningsverbinding Noord-West 380 kV

Bedum, 26 november 2009

Geachte mevrouw Van der Hoeven,

In verband met de toenemende vraag naar elektriciteit worden in de Eemshaven, Noord-Groningen, nieuwe energiecentrales gebouwd. De aldaar geproduceerde elektriciteit moet vervolgens naar de Randstad worden getransporteerd, de bestaande hoogspanningsverbindingen hebben hiervoor niet voldoende capaciteit. Daarom wordt de aanleg van een nieuwe hoogspanningsverbinding van de Eemshaven naar Diemen noodzakelijk geacht.

Een deel van het noordelijke traject Eemshaven-Vierverlaten valt binnen onze gemeente Bedum. In de aangegeven corridor voor dit traject ligt onder meer de buurtschap Westerdijkshorn, alsmede de fraaie landschapsstructuur van Wolddijk, Oude Dijk, Lageweg etc., zoals weergegeven op bijgaande luchtfoto.

In het kader van de m.e.r.-procedure die voor dit hoogspanningsproject noodzakelijk is, heeft de startnotitie m.e.r. ter inzage gelegen van 25 augustus tot en met 5 oktober jl.

In de startnotitie is in hoofdstuk 3 verwoord dat de nieuwe verbinding bovengronds zal worden aangelegd, in het MER zal geen ondergronds alternatief worden onderzocht.

In hoofdstuk 4 wordt gesteld dat voor het traject Eemshaven-Vierverlaten zoveel mogelijk de bestaande 4-circuits 220 kV verbinding wordt gevolgd. Omdat hier ruimtelijke mogelijkheden voor zijn zou het niet voor de hand liggen om voor dit deel alternatieven te onderzoeken. Wel is hierbij vermeld dat ter hoogte van Bedum de corridor voor de nieuwe verbinding is verbreed, omdat de bestaande hoogspanningsverbinding aan de noordzijde van Bedum een bedrijventerrein doorsnijdt.

Wij hebben binnen genoemde termijn een reactie gezonden naar het Inspraakpunt NW 380 kV. Een kopie van deze reactie hebben wij hierbij gevoegd.

Onze reactie betreft de zorgen die wij hebben met betrekking tot de nieuwe hoogspanningsverbinding voor het open landschap, de leefomgeving en gezondheidsaspecten voor de buurtschap Westerdijkshorn en het weidevogelgebied.

Wij hebben daarbij gevraagd om in het MER toch de mogelijkheden voor ondergrondse aanleg van de hoogspanningsverbinding te onderzoeken, in elk geval voor het deel van het traject dat binnen onze gemeente valt. Aanleg van een nieuwe bovengrondse verbinding is dan niet nodig en de bestaande 220 kV hoogspanningsverbinding kan dan worden verwijderd.

2>>

De raad van Bedum heeft in zijn vergadering van 29 oktober 2009 beraadslaagd over de aanleg van de hoogspanningsverbinding. Ook de raad is bezorgd over de aanleg van een nieuwe bovengrondse verbinding. In de eerste plaats vanwege de landschappelijke waarden die in het geding zijn: het kwetsbare Groningerland, en in het bijzonder het kwetsbare gebied bij Westerdijkshorn, Wolddijk, Oude Dijk en Lageweg.

In de tweede plaats vanwege de nadelige effecten voor de bedrijfsvoering van de betrokken agrariërs, die extra hoogspanningsmasten op hun percelen geplaatst krijgen. Deze nadelige effecten zijn ook door LTO aangegeven naar aanleiding van de startnotitie m.e.r.. Daarbij is de raad van mening dat alternatieve mogelijkheden voor elektriciteitstransport – zoals een ondergrondse verbinding – dienen te worden onderzocht. In het buitenland zijn hiermee inmiddels ervaringen opgedaan.

Van belang is ook dat de bestaande 220 kV hoogspanningsverbinding, die door onze gemeente loopt (onder meer dwars door en boven de buurtschap Westerdijkshorn) in 1970 is aangelegd. Voor deze hoogspanningsverbinding nadert derhalve het einde van de technische levensduur (30 tot 50 jaar). Deze hoogspanningsverbinding zal dan ook binnen afzienbare tijd moeten worden vervangen. Het is zeer opmerkelijk dat hierover niets is opgenomen in de startnotitie m.e.r. voor de nieuwe 380 kV verbinding.

Er zijn nú mogelijkheden om te voorkomen dat er voor de komende 50 jaar nieuwe, hoge masten worden geplaatst die een enorme inbreuk op het landschap en de leefomgeving betekenen en die wellicht extra gezondheidsrisico's meebrengen voor de betrokken bewoners. Ook kunnen de problemen aangaande het bedrijventerrein aan de noordzijde van Bedum worden voorkomen.

Nederland wil zich sterk maken voor duurzame, hoogwaardige energietechniek en presenteert zich als kennis-economie. Daar past durf en vindingrijkheid bij, zeker als het gaat om investeringen voor tientallen jaren en die een grote impact hebben op landschap, milieu en gezondheid.

De termijn voor het indienen van een reactie in het kader van de startnotitie m.e.r. is reeds gesloten. Desondanks heeft de raad ons via een door alle raadsfracties onderschreven motie verzocht om bij u - en bij de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu - erop aan te dringen dat wél alternatieve mogelijkheden van elektriciteitstransport tussen de Eemshaven en Diemen worden onderzocht. Hierbij wenst de raad in ieder geval onderzoek naar mogelijkheden voor ondergronds transport van elektriciteit via het land of door de zee.

Tevens verzoekt de raad u om de resultaten van de bedoelde onderzoeken nadrukkelijk in de uiteindelijke afweging voor de tracékeuze te betrekken.

Ter voldoening aan de wens van de raad zenden wij u hierbij een afschrift van de motie.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van de gemeente Bedum,

De secretaris,

De loco-burgemeester,

R. Wijter

E. Zwart

Bijgesloten:

- afschrift motie van de raad van Bedum d.d. 29 oktober 2009
- afschrift reactie burgemeester en wethouders op startnotitie m.e.r.
- kaart corridor Noord-West 380 kV
- luchtfoto van het betreffende gebied